

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER:

szombaton és egyes rend-
kívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közelevtár (város-
háza, földszint 7. sz. Ide
küldendők a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vállalat
Irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirdete-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

== Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS. ==

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Városi közgyűlés.

Városunk törvényhatósági bizottsága f. hónap 28-án tartotta meg rendes közgyűlését *Domahidy Elemér* főispán elnöklésével. A közgyűlés ez alkalommal igen látogatott volt, ami annak tulajdonítható, hogy a tárgysorozatban igen fontos ügyek voltak felvéve. Ugyint a nagykölcson elszámolása, az egyetem helyének kijelölése, a Hortobágy hasznosítása, az új közkórház építése, a Magyar Vasúti Forgalmi kérelme kocsiútroló területére szükséges föld terület átengedése iránt, ezenkívül egy egész sereg telekmegszerzés, vasúti költséghez járulás, valamint a város szabályozási tervének felfüggesztése, végül a napidíjas irnokok kérelme nyugdíjosultságok megadása iránt.

Kevéssel három óra után nyitotta meg a közgyűlést *Domahidy Elemér* főispán a következő beszéddel:

Mélyen tisztelt közgyűlés! Üdvözlöm a megjelent bizottsági tag urakat. Amikor ezt teszem, rá kell mutatnom arra a feletle különös fontosságu körülményre, hogy ez a közgyűlés van hivatva oly nagy horderejű kérdésekben dönteni, melyek az eddig tárgyaltak közül jóval kiemelkednek. Életbevágó, fontos kérdések vannak napirenden, szükséges, hogy azokat tárgyalogossággal, nyugodtan, higgadszággal és egymás véleménye iránt tisztelettel tárgyalja, hogy azok megfelelően s a közgyűlés méltóságához illő komoly tanácskozás után oldassanak meg. Tudomására hozom a közgyűlésnek, hogy a törvényes határidőn belül *Degenfeld József* gróf és társai részéről a gör. kath. névpökösgnek *Hajdudorog* székhellyel való felállítása érdekében beadott indítvány érkezett be; másodsorban pedig, hogy *Komlóssy Imre* dr. törvényhatósági bizottsági tag a polgármesterhez és a tanácshoz intézett interpellációt adott meg, amelyben a legutóbbi időben a sajtóban a tanácsot ért gyanúsítások és vádak ellen tett eljárás tárgyában tesz kérdést. Indítványozom, hogy az eddigi gyakorlat szerint ezeket a polgármesteri jelentés után vegye a közgyűlés tárgyalás alá. Újbló üdvözlöm a közgyűlés igen tisztelt tagjait és a közgyűlést megnyitom.

Ezután megkezdődött az ügyek tárgyalása az alábbiak szerint:

1. **Polgármesteri jelentés** 1912. évi január és február hónapról.

A polgármesteri jelentésben, melyet a közgyűlés tudomásul vett, meg volt említve, hogy a tanács sajtópórt írdított az őt ért támadások miatt. *Márk Endre* udvari tanácsos, biz. tag nem tartja elégendőnek a sajtópórt megindítását, hanem azt indítványozza, hogy a város kérje fel a belügyminisztert arra, hogy kijelöljön ki szakértő bizottságot a város ügyeinek megvizsgálására. *Kovács József* polgármester válaszában

szívesen hozzájárul a tanács nevében az indítványhoz annyival inkább, mivel azt tartja, hogy a Tanács minden irányban lelkiismeretesen teljesíti és teljesítette kötelességét.

2. **Belügyminiszteri leirat** *Vargha Károly* árvasszék ülnök részére a 292/14,186—911. bkgy. sz. határozatban megállapított működési pótlék tárgyában.

A közgyűlés a belügyminiszter leiratával szemben előbb hozott határozatot fentartja.

3. **Belügyminiszteri leirat** a **téglaglyár** önálló kezelésbe vétele ügyében.

A közgyűlés a miniszter leiratát, mely némi módosítást kíván, tudomásul veszi, a szabályrendeletet kibírdeti és május 1-én életbe lépteti.

4. **Belügyminiszteri leirat** a hordójelző hivatal szervezésére vonatkozólag alkotott szabályrendelet jóváhagyásáról.

A közgyűlés a miniszter által némi módosítással jóváhagyott szabályrendeletet tudomásul vette és azt kibírdetni rendeli azzal, hogy az május 1-én életbe léptetessék.

5. **Belügyminiszteri leirat** a homokhordási szabályrendelet jóváhagyása tárgyában.

Miután a miniszter a szabályrendeletet némi módosítással jóváhagyta, a közgyűlés a szabályrendeletet kibírdeti és azonnal életbe lépteti.

6. **Belügyminiszteri leirat** a létesítendő egyetem részére terület kijelölése ügyében kelt határozat jóváhagyása tárgyában s ezzel kapcsolatban tanácsi előterjesztés és névszerinti szavazás elrendelése iránt.

A közgyűlés a tanács javaslatát elfogadja és utasítja a tanácsot, hogy a szükséges területet mutassa be a közgyűlésnek névszerinti szavazásra.

7. **Belügyminiszteri leirat** a Kontsek-féle telep megvétele tárgyában kelt közgyűlési határozatra.

A közgyűlés a miniszter leiratát tudomásul veszi és a Kontsek-telep megvételeit elejti.

8. **Vallás- és közoktatásügyi miniszteri leirat** a 100.000 koronás egyetemi alapítvány alapító-levele tárgyában.

A közgyűlés a tanács javaslatát tudomásul veszi.

9. **Pénzügyminiszteri leirat** az új földadó sorozati munkálatok pontos elkészítésének támogatása iránt.

A közgyűlés a leiratot tudomásul veszi és azt a polgármesternek további intézkedésre kiadja.

10. **Honvédelmi miniszteri leirat** a loavató bizottságok megalakítása iránt.

A közgyűlés a loavató bizottságot megalakította.

11. **Földművelésügyi miniszteri leirat** a Hortobágy hasznosítása tárgyában s ezzel kapcsolatban tanácsi előterjesztés és az állammal a 3000 hold öntözésre a szerződés megkötése és a Hortobágy többi részének hasznosítása tárgyában.

A közzülés hosszas vita után, melyben Fejér Ferenc dr., Bakonyi Samu dr., Révi Nándor dr., Szávay Gyula, Jánosi Zoltán, Dicsőfi József, Szentesi János bizottsági tagok vettek részt — elfogadta a tanács javaslatát és kimondotta, hogy a Hortobágyból 12,000 holdat hasznosít, 3000 holdat mesterséges öntözéssel lát el.

A hasznosítás mellett a következő bizottsági tagok szavaztak :

Aczél Géza, Aufricht Vilmos, Balkányi Ede dr., Balkányi Miklós dr., Bárdos Géza, Békés Lajos, Benkő János, Biczó Gyula, Bruckner Ernő dr., Csanak János, Csanak József, Csikos Sándor dr., Csóka Sámuel, Csurka István, Dávidházy Kálmán, Debreczeni Jenő, Debreczeni Lajos, Dóczy Emil dr., Eckstein Márk, Erdődi Lajos, Falk Lajos, Ferenczy Gyula dr., Fisch Lajos, Fráter Imre dr., Freund Jenő dr., Füst Ödön, Gaál Ferenc, Gajzágó Béla dr., Gara Alajos, Gáspár Géza dr., Geréby Pál, Gyórfly Aladár, Hegedűs István dr., Hegedűs Jenő dr., Hoffmann Sándor, Horváth János, Illéssy Gyula, Jánosi Zoltán, Jászi Viktor dr., Jeney Géza, Jósza Vince, Kánya Lajos, Kenézy Gyula dr., Kernhoffer József, Kiss Ignác, Kocsár Gábor dr., Komáromy Antal, Komlóssy Dezső, Konecz Ákos, Kondor Kálmán, Koszorus Kálmán, Kovács Aladár, Kovács József polgármester, Kovács József dr., Kovács Kálmán, Kömer Adolf, Lőfkovics Arthur, Lőfkovics Márton dr., Lukács Béla dr., Lusztig Károly, Magoss György dr., Mandel Zsigmond, Márk Endre, Mayer Jenő, Medgyaszay Miklós, Hedgyessy Lajos, Megyery Pál dr., Moskovits Miksa dr., Muraközy László, Nagy Jakab, Sz. Nagy Kálmán dr., Sz. Nagy Lajos, Nagy Sándor, Palfy Gábor, Patay József, Petzkó Ernő dr., Poroszlav László, Publig Ernő, Radákovich Géza, Riesz Henrik, Roncsik Lajos, Rostás István, ifj. Schwarcz Vilmos, Sinka Sándor, Somossy László, Szabó Elek, Szabó István, Szabó Kálmán, Szikszói-Szabó László dr., Szántó Győző, Szántó Sámuel, Szávay Gyula, Szent-Királyi Tivadar, Szép József, Szilágyi Imre, Szilcz Ferenc, Szilcs Dezső dr., Tafler Ignác, Tatay Ferenc, Tóth István, Tóth Emil dr., K. Tóth Mihály dr., Tüdős Kálmán dr., Varga Emil dr., Varga Károly, Varga Elemér dr., Vadon Sándor, Vásáry István dr., Zádor Lajos, Zelinger Ede, Zöld József.

A hasznosítás ellen szavaztak :

Bacsó Dezső dr., Bakóczy Gábor, Bakonyi Samu dr., Balogh István, Balogh István, Bilkei Kövesdi Imre, Burger Péter dr., Cziffer Nándor, Deutsch Sámuel, Dicsőfi József, Fejér Ferenc dr., Grósz Nagy Ferenc, Haendel Vilmos dr., Harangi Sándor, Herczeg János, ifj. Horváth János, Huttlécz Kázmér, Jóna János, ifj. Jóna János, Kecskes István, Kelemen Gábor, Kenyeres Károly, Kertész Imre, ifj. Kertész István, Kertész János, Kertész László, Kertész Mihály, Kiss Gyula dr., Komlóssy Imre, Kovács János, Kovács Lajos, Medgyessy Ferenc, Ménes Mihály, Mike Ferenc, Móricz Ferenc, Nagy Albert, Nagy Pál, Pethő István, Polgári Bálint, Révi Nándor dr., Riekl Antal, Riekl Géza, Szabó Mihály dr., Szathmáry Ferenc, Szentesi János, Szikszay Lajos, Szilágyi Bálint, Szilcs István, Török Bálint, Tüdős János dr., Ujlaki Hugó dr., Ungvári József, Varjas Imre, Varay János.

A határozat kimondását viharos előzenészel, percekig tartó tapssal fogadta az ériási többség. Ekkor már este hét óra volt és így a főispán az ülés folytatását péntek délutánra tűzte ki.

A pénteki folytatálagos közzülésben a következő tárgyak intézettek el :

12. A törvényhatósági bizottsági közzülés által a miniszteriumban a szerv. szabályrendelet és egyéb fontos ügyek elintézésének megszüretésére felkért küldöttség jelentése.

A közzülés tudomásul vette a kiküldött bizottság jelentését.

13. Tanácsi előterjesztés a házipénztár terhére felvett 17 millió és egy millió koronás kölcsönök elszámolása ügyében.

A közzülés az elszámolást tudomásul vette.

14. Tanácsi előterjesztés az Andaházy—Szilágyi intézet sestakerti telke csatornázása ügyében.

A közzülés kimondta, hogy nevezett intézet házának csatornáját 6000 kor. árban elkészíteti, ezen összeget a házipénztárból előlegezi és ezen összeget az intézet csatornadíjjal amortizálja.

15. Közigazgatási bizottság 1911. év második feléről szóló felvéves jelentésének bemutatása.

A közzülés a jelentést tudomásul veszi.

16. Tanácsi előterjesztés a szováti községi pótdadó fedezetére 1921 korona 18 fillér póthitel engedélyezése iránt.

A közzülés a tételt megszavazta.

17. Tanácsi előterjesztés a Kertváros csatornázása ügyében.

A közzülés a csatornázást elrendeli, úgy azonban, hogy a tulajdonosok a csatornadíjakban fizetik az előállítás költségeit.

18. Névszerinti szavazás (harmadizben) a Gombos András tulajdonát képező Csapó-u. 91. sz. házastelek megvétele felett.

A közzülés 59 szavazattal nevezett házastelket megvenni határozta.

19. Ugyanaz (harmadizben) a Csonka József és neje tulajdonát képező Vendég-utca 73. számú házastelek megvétele felett.

A közzülés 43 szavazattal 2 ellenében a házat megvenni határozta.

20. Ugyanaz (másodizben) a dr. Vargha Kálmán és társai tulajdonát képező Széchenyi-u. 15. sz. házasteleknek vétel, esetleg kisajátítás utján teendő megszerzése felett.

Miután a bizottsági tagok nem voltak a törvényben megkívánt számban a közzülésen, az ügy a legközelebb tartandó közzülés napirendjére tüzetett ki.

21. Ugyanaz (másodizben) a Geréby Pál és társa által létesítendő Kertvárossal szomszédos városi tulajdont képező telekből 315 □-öl területnek a városnak cserébe adandó 319 □-öl területtel kicserélése felett.

Ugyanezen okból a jövő közzülésre tüzetett ki.

22. Ugyanaz (első izben) a Tatár Sándorné tulajdonát képező Boldogfalva-utca 16. sz. házastelek megvétele felett.

A jövő közzülésre tüzetett ki.

23. Ugyanaz (első izben) Gozovics István tulajdonát képező Csonkai-utca 21. sz. házastelek megvétele felett.

A jövő közzülésre tüzetett ki.

24. Ugyanaz (első izben) a Parti Ferencné és társai tulajdonát képező Nyil-utca 106. sz. házastelek megvétele felett.

A jövő közzülésre tüzetett ki.

25. Ugyanaz (első izben) az Eklí József és neje tulajdonát képező Péterfia-utca 70. sz. házastelek megszerzése felett.

A jövő közzülésen lesz tárgyalva.

26. Tanácsi előterjesztés a szegényügyi bizottságban elhalálozás folytán megüresedett tagsági helyek választás utján betöltése iránt.

A közzülés a bizottságba Moskovits Miksa, Tatay Ferenc és Kánya Lajos biz. tagokat választotta.

27. Ugyanaz a Debrecezen—nagyváradai h. é. vasút r.-t.-nak a Nagyléta-szekelyhídi vasutvonal kiépítéséhez a már megszavazott 150,000 korona törzsrészevény hozzájárulása felül még 50,000 korona hozzájárulás megszavazása iránti kérelme tárgyában.

A közzülés az 50,000 korona hozzájárulást nem szavazta meg.

28. **Ugyanaz** a városi szabályozási terv végrehajtásának feltételezése s a kertsek mikénti szabályozása tárgyában.

A közgyűlés a tanács javaslatát szembe a János Zoltán biz. tag indítványát fogadta el.

29. **Ugyanaz** a Lovász János és dr. Kőlesey Sándor által a Piacz-utca 83—85. sz. telkek között a Vörösmarty-utczára tervbe vett utcanyitási tárgyában tett ajánlata.

A közgyűlés az utcanyitást megszavazta.

30. **Ugyanaz** a Miklós-utca 23. sz. Tihanyi József tulajdonát képező telek megszerzése ügyében.

A közgyűlés a telek megvételét elhatározta.

31. **Ugyanaz** a Schäffer Dávid tulajdonát tevő Hávelyes-utca 11. sz. házastelkek vétel, esetleg kisajátítás útján leendő megszerzése felett.

A közgyűlés kimondta a kisajátítási eljárás megindítását.

32. **Ugyanaz** a Piacz-utca 60. sz. és a Varga-utca 12. sz. telkeken eszközleendő építkezések ügyében.

A közgyűlés a tanács javaslatát elfogadta.

33. **Ugyanaz** a dr. Vargha Lajos tulajdonát képező ingatlanból utcanyitási céljaira szükséges terület megvétele tárgyában.

A közgyűlés a vételt megszavazta.

34. **Ugyanaz** a rendőrségi központi épület létesítése tárgyában.

A közgyűlés az előterjesztést magáévá tette.

35. **Ugyanaz** az építendő új kórház elhelyezése, vázlati tervék, költségvetés elkészítésére vonatkozó intézkedések megvétele tárgyában.

A közgyűlés elhatározta, hogy az új közkórház céljaira a nagyerdő területéből átenged 35 holdat az egyetem közelében.

36. **Ugyanaz** a szoboszlói ut melletti földek eladása tárgyában.

A közgyűlés a földek eladását elhatározta.

37. **Ugyanaz** a városi muzeum 1911. évi jelentésének beterjesztése tárgyában.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vette.

38. **Ugyanaz** az 1911. évi bérhátralékosok kimutatásának beterjesztése tárgyában.

A beterjesztést a közgyűlés tudomásul vette.

39. **Ugyanaz** annak tudomásul vétele iránt, hogy az 1.815.000 korona fűtőkölesomból előlegesen más czélokra is teljesítették fizetéseket.

A közgyűlés a bejelentést tudomásul vette.

40. **Magyar Vasuti Forgalmi r.-t. kérvénye** kocsitároló és gépjávitó-néhely céljaira 100 kat. hold terület átengedése tárgyában.

A közgyűlés a tanács javaslatával egyezően a Magyar Vasuti és Forgalmi részvénytársaságnak a 100 hold területet évi 10,000 korona bér fejében átenged kocsitároló céljaira.

Ezután az elnököl főispán a közgyűlést berekesztvén, a még hátralevő ügyek elintézésére szombat délután 3 óráját tűzi ki és a közgyűlést berekeszti.

Magyar királyi földmivélségi Miniszter.

34.300—IV. 3. 1912.

Valamennyi törvényhatóságnak.

Az ország réteji megfelelő gondozás hiányában nem szolgáltatnak elegendő termelés eredményeket, pedig az állattenyésztés fejlesztése érdekében kívánatos, hogy a rétek termése oszkerü mivélés által jelentékenyen fokoztassék.

Szól ez leginkább a száraz, rossz természetű rétekre, melyek hozama *feltörés, egy éven át kapás növényekkel való beültetés, ezután trágyázás* és megfelelő fűmaggal való bevetés által igen jelentékenyen emelhető.

Felhívom a törvényhatóságot, közölje az érdekelt gazdaközönséggel, hogy amennyiben réteik javításával vagy karbahozzátalával foglalkozni kívánnak és szaktanácsért hozzáim fordulnak, hajlandó vagyok a szükséges szakközvegeket kiküldeni, kik megfelelő tanáccsal és munkatervvel szolgálnak.

A munkaterv elkészítését és a helyszíni kiszállás költségeit tárcám terhére elvállalom.

Budapest, 1912 március 5.

Gr. Serényi.

Debreczen sz. kir. város a görög katolikus magyar püspökségért.

Huszonnycle törvényhatósági bizottsági tag a következő indítványt terjesztette a március 28-ikán tartott közgyűlés elé:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

A hozzáim legközelebb álló törvényhatóság Hajdu vármegye közönsége f. évi március hó 14-én tartott közgyűlésében nemcsak jóváhagyta Hajdudorog nagyközönségnek a tervezett görög katolikus magyar püspökség javára hozott határozatát, hanem feliratilag azt is kéri a magyar királyi kormánytól, hogy a görög katolikus magyar püspökséget az arra legilletékesebb helyen Hajdudorogon állítsa fel.

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Feleleges bővebben indokolunk, hogy ezen új püspökség ügye nem tisztán felekezeti ügy. Sajnos, hogy helyzetünk olyan, hogy igen nagy fontosságú magyar nemzeti érdekek kapcsolódnak a derek hajduváros által évtizedekkel ezelőtt kezdett s törhetetlen kiartással folytatott küzdelemhez. Az új püspökség 200,000 magyar ajku görög katolikus honfitársunknak a magyarság számára megtartását lesz hivatva biztosítani, elsősorban is azokban a városokban és falvakban, amelyek egyházkormányzat tekintetében oláh püspökök fenhatósága alá tartoznak most.

Mikor azt látjuk, hogy a román klérus, a román világi elemekkel karöltve nem riad vissza attól sem, hogy a kormány megkerülésével a katolikus egyház látható fejét a görög katolikus magyar püspökség ügyében már egyszer elfoglalt s a magyar állameszmének kedvező álláspontját eltéríteni megkísérelje: a hazafias magyar társadalomnak, az egész magyar közvéleménynek mindenek felett való kötelezése, hogy ezen ellenséges indulatu törekvés ellen tiltakozó szavát fölemelje s hangosan követelje, sürgesse, hogy édes anyanyelvünket gör. kat. honfitársaink oltáránál is megillese anynyi jog, mint e hazában élő bármely nemzetiség nyelvét.

Debreczen város közönségének, mely hazafias, nemzeti ügynek mindenkor zászlóvivője volt, annyival inkább kötelessége a gör. kat. magyar püspökség eszméjét felkarolni, annak megvalósításáért önként, minden külső befolyás nélkül síkra szállani, mert e városban s e város körül sok ezernyi magát magyarnak valló gör. kat. vallásu polgártársunk él s mert szemünk előtt, a mi házunk küszöbe előtt leplezetlenül folyik gör. kat. vereinknek eloláshatása.

Tisztelettel indítványozzuk tehát, hogy Debreczen sz. kir. város közönsége a magyar királyi kormánytól feliratilag kérelmezze, sürgesse a gör. kat. szertartásu ma még magyar ajku gyülekezetek számára külön püspökségnek minél előbbi felállítását Hajdudorog székhellyel.

Kelt Debreczenben, 1912. évi március hó.

Gróf Dégenfeld József, Márk Endre, dr. Kovács József, dr. Petzkó Ernő, dr. Ujlaki Hugó, dr. Lukács József,

dr. Szöllösi Dezső, dr. Körösi Kálmán, dr. Kenézy Gyula, dr. Haendel Vilmos, Poroszlay László, Bacsó Dezső, Nagy Gyula, dr. Dóczy Emil, Jánosi Zoltán, Szántó Győző, Bárdos Géza, P. Nagy Zoltán, Nagy József, Karai Sándor, Roncsik Lajos, Uhlarik Béla, Hoffmann Sándor, dr. Szotyori Nagy Kálmán, Dávidházy Kálmán, Sinka Sándor, Muraközy László, Török Péter, dr. Jászi Viktor.

A közgyűlés az indítványt egész terjedelmében elfogadta.

Titkári jelentés „a fiatalok debreczeni felügyelő hatósága” 1911. második évi működéséről.

Elnökségünk szükségesnek, az ügy érdekében álló dolgoknak látta, hogy ezen mi központi felügyelő-hatóságnak képviselőit nem csak az elnök vagy a helyettes elnök szálljon ki nevezett helyekre az eskükiívétel céljából, hanem szálljon ki oda a hatósági titkári is, s miután erre az Igazságügyi magas kormánytól a szükséges engedélyt megnyertük: elnök urunk Ő Moltósága akadályozva lévén a kiutazásban, Kazinczy Gábor hely. elnök ural 1911. évi október hó 27—29. napjain Maramaroszigeten, november hó 3—5. napjain Nagykárolyban és Zilahon, december hó 16-án pedig, miután októberben itt bár kiszállottunk, de nem vehettük el feladatunkat, Szatmárnémetiben megjelentünk s a fentemlített uraktól és urnóktól kivettük az esküt, de egyszerűen felhasználtuk az alkalmat arra is, hogy megismertetvén a fiatalok felügyelő hatósága intézményének feladatát és teendőit, agítáljunk a patronázs-munka társadalmi és nemzeti nagy jelentősége érdekében. E célból gondunk volt arra, hogy főként az illető helyi lapok útján meghívjuk és meghívásuk az illető városok társadalmát is az eskükiívételi ünnepekre, s ezeken a helyettes elnök ur beszédekét vagy felolvasásokat tartott a felügyelő hatóság intézményéről, a titkári pedig hosszabb felolvasást a patronázs-munka külföldi s hazai állásáról, munkáiról, lélekmentő nagy jelentőségéről. És örömmel jelenthetem, hogy a társadalomból is mindenütt igen sokan megjelentek az eskükiívételi ünnepélyel egybekötött felolvasásainkra, s így propagáló munkánk bizonyosan nem ment kárba, mert gondolatokat ebresztettünk, s mint később látni fogjuk, e gondolatok, legjobb reményeségünk szerint, eredményes tettekben is meg fognak valósulni.

Felügyelő hatóságunk elnöksége, hogy mind mélyebbre tudjon munkájával hatolni s a patronázs-tevékenység egyöntetű szervezkedését kir. it. táblán területén belől mind nagyobb erővel és hatással biztosítsa, a hozzá tartozó kir. törvényszékek elnökeihez, a járásbírókhoz vezetőihez, egyes városok polgármestereizhez s legutóbb négy vármegyénk alispánjához átiratokkal intézett, melyekben, mint mondtuk, a szervezkedés munkájában való segédkezésre kérte föl az illetőket. Erről a munkáról a következőkben jelentek:

a) leveleket írtunk tehát saját területünkön valamennyi kir. törvényszék elnökének s a vezető járásbíróknak, hogy a fiatalok ügyének sikeres ellátása céljából szükségesnek mutatkozván, hogy a próbára bocsátásról a fiatalok gyámhatósága is tudomással bírjon ahól a célból, mely szerint a próbaidő alatt a fiatalok felett a maga gondoskodó befolyását gyakorolhassa és a kirendelt pártfogók munkáját a fiatalok jövője érdekében támogassa; addig is, míg e tárgyban a hatóság az Igazságügyi miniszter ur intézkedését kieszakózhathetné: a tör-

vényszéki elnökök s a vezető járásbírók saját hatáskörükben intézkedjenek, hogy az illetékes árvászek minden próbára bocsátásról egy kiadványon értesítessék. E leveleinket egy külön átirat kapcsában megküldtük valamennyi árvászek elnökének, kérvén őket, hogy a fiatalok bírái által küldendő értesítések vegyék szives tudomásul s támogatassák a próbára bocsátott fiatalokat és a részükre kirendelt pártfogók munkáját. Már néhány helyről értesítést is kaptunk felhívásunkra, hogy ennek értelmében fognak eljárni;

b) leveleket intéztünk ama négy helyre, vezető emberekhez, hol vidékünkön, mint fentebb jelentettem, már vannak felügyelő-hatósági tagok, kiket föl is eskettünk, hogy a tagok behíván magok közé a 27,400. sz. I. M. 4. §-ában megjelölt tisztviselőket is, szervezkedjenek s válasszanak magok köréből egy elnököt, egy helyettes elnököt és egy jegyzőt és szedjék össze saját társadalmunknak legjobb elemeit egy-egy patronázs-egyesületnek létesítésére. E levelekkel egyidejűleg s ezekre hivatkozva, levelünk ment minden egyes vidéki hatósági taghoz is, kérvén őt nemcsak a hatósági szervezkedés munkájában, de a patronázs-egyesület megalakításában való hathatós részvételre is. Erre is kaptunk már egy helyről választ, és pedig kedvezőt s megvagyunk győződve, hogy felhívásunk mindenütt kedvező eredményel fog járni;

c) csak közelebb leveleket intéztünk végre a hatáskörünkbe tartozó négy vármegye alispánjához, közöljék velünk megyéik területén azon nagyobb helységeket, főként járásbírósi és főszozabírói székhelyeket, honnan felügyelő hatósági tagok volnának kinevezhetők, s tudassák velünk, hogy hol volna megfelelő számú intelligencia egy-egy patronázs-egyesület alakítására.

Reméljük, hogy e szervező munkára való felhívásaink eredménye gyanánt egy év múlva már azt jelenthetjük, hogy táblánk területén egy sereg új munkás csoportosult körénk a gyermekvédelem nagy feladatának végzésére.

Indítványok.

1.

Ennek a századnak, mely magas műveltségi színvonalal dicsekszik és amelynek óriási nekielundással hangoztatott feladata a társadalom szociális problémáinak megoldása, valószínűleg szígyenfoljta a leánykereskedelem. Se férfi, se nő ne mondja azt, hogy ebben neki része nincsen. Még mindig messze vagyunk attól, hogy a férfi ne tekintse élvezeti tárgynak a nőt, akinek elbuktatása jobb érzelmet rezgésbe s hozza; hogy viszont a nő ne alacsonyítsa le magát hiúsága, tetszeni vágyása, vagy élvezethajszolása révén árutárggyá. Még mindig ott tartunk, hogy a női erkölcsöt védelmező férfi mosolyra fakasztó jelenség, mert a mosolygó férfiak titkon, befelé nevető bajtársai a nők. A közérdek azonban azt parancsolja, hogy a leánykereskedés ellen minden irányban felvegyük a harcot, mert ez az erkölcs, a közegészség, a hasznos munka, az egészséges generáció kérdése. A nő, mint árucikk, csak akkor kereslet tárgya kiváltképpen, ha még fiatal, mert így lehet belőle több és biztosabb jövedelmet kicsikarni. De világos az is, hogy ezek a tönkremenet fiatal szervezetek a legnagyobb megrontói később a többi mindkét nembeli fiataloságnak.

A fiatalok felügyelő hatósága tehát ezen a területen neki kijelölt szerepet kell hogy találjon. Feladata körét

ki kell szélesíteni. De nem csak szavakkal és határozatok hozatalával, hanem tettekkel is. A leánykereskedelem sokszor az utcán, a közvetítő helyeken, a szegény emberek hajlékában, vasutaknál bonyolódik le. Nem is kell valami kiválóan gyakorlott szem hozzá, hogy jártunkban-keltünkben a jelenségekre reá akadjunk. A csábítás a legkedvesebb, legudvariasabb arcot űli magára, azonban az árúként kiszemelt egyén tapasztalatlansága és hiszékenysége, habozó magatartása azonnal szembetűnik.

A leánykereskedelem megállítására alakult magyar egyesület munkáját a fiataloknál felügyelő hatóságoknak tagjai támogatni kötelesek. A patronázs-tevékenységnek egyik nagyon fontos oldala ez, mellyel a készülő, esetleg még csírájában levő bünt akadályozhatjuk meg. A fiataloknak romlását minden oldalról, ha lehetséges, meg kell előzünk. Modern, művelt férfiakhoz és nőköz illő munka ez, melynél sem az álszemérem, sem a kényelemszeretet nem játszhat szerepet akkor, ha egyszer valamely nagy cél szolgálatába szegődünk.

Indítványozom azt, hogy a felügyelő hatóság minden egyes tagja értesítessék ez újabb tevékenységi körrel azzal a kérelemmel, hogy ez üzemeket ott, ahol megfordul, kísérje figyelemmel és a jelenségekről azonnal értesítse a hatóságokat. Indítványozom egyttal, hogy a „Leánykereskedelem elleni egyesület” igazgatósága erről értesítessék, egyttal jelöltesse meg azok a tagok is, akik ez egyesület támogatására késznek nyilatkoznak.

2.

A prostitúció romboló hatásának lehetősége, — mert megakadályozása úgy sem lehetséges, — több felügyelő hatóságnál vita tárgya volt a mult esztendőben is. Különböző határozatok hoztak. Egyik ezt, másik azt tartja célravezetőnek. Sőt olyik veszélyesnek tartja azt, amit a másik üdvösnek vél. Ez csak azt bizonyítja, hogy ennél a kérdésnél sem a tudomány, sem a szociológia nem tudja megtalálni a helyes ösvényt. E világszerte pusztító betegség gyökeresen alig orvosolható. Talán a nők egyenjogúsításra való törekvése kecsgettel némi sikerrel, mert az önállóság érzete fejleszt az akaratképességet, és az, aki az elhatározás szabadságát megszokta és nem tekinti magát játékbábnak, felcícomázásra szánt objektumnak, az a maga ügyeivel, a maga érdekeivel, testi jóvoltával és vágyaival is jobban fog tudni önállóan rendelkezni. A tenni hivatott mai férftól nem várjuk lényegesebb eredményt, mert a felfogás megváltozása máról holnapra nem történhetik meg. Még nem jött a nő saját emberi becseinek tudatára. Még nagyon igényli a férfiak gyámködsát, várja a bököt; még mindig sokat ad a szépitőszerekre, a feltűnő divatra. Még mindig nem talál barátságos meleget otthonában, férfi úgy, mint nő. Még mindig nem emelték oltárra a munkát. Hogy odaemeljék, arra kellene nevelni az iskolának; nem a betűre, hanem a jellemre, az önállóságra, minden munka szeretetére és megbecsülésére. Ha így volna, akkor nem lenne urrá akaratunkon a nemi inger, nem homályosítaná el a könnyű vágy a kötelesség tudását, nem dobnák olyan könnyen oda magukat a nők a csak látszólag könnyű, feslett életnek, melynek ma még annyira eljlesztő példái sem tartanak vissza tőle senkít.

Ha a közre ártalmas csavargás és munkanélküli élet és a feslettség miatt a törvény majdan dologházakba fogja kényszeríteni az embereket, ahol a munkára tanító mester a szeretetteljes bánásmód lesz, talán remélhetjük a prostitúció kiáltó kínóveseinek a letöredését. Ha a

társadalom egyeteme fog annak tudatára jutni, hogy a prostitúció elleni védekezés minden embernek életérdeke, lehet majd pusztító hatásának csökkenéséről véleményt táplálni.

De bármiként álljon a dolog, ha egyszer az állam a fiatalokruak dolgát országos érdekűvé avatta, minden rendelkezésre álló eszközt meg kell ragadnia e ragályozó betegség lehető szűk köre szorítására. Az ország rendőrségének nyílik itt nagy feladata. Kímélet nélkül a legnagyobb szigorral üldözendő a titkos kéjelgés, mert minden embernek nyitva a pálya a tisztességes munkára, és aki nem akar dolgozni, hanem testét bocsátja mások megnyomorítására áruba, azzal szemben a személyes szabadság nagy elve kell, hogy megsemmisüljön. Az emberek üldözése ezen a téren a legnagyobb közérdek. E megelőző intézkedés alkalmas lehet ama köztudat kialakulására, hogy az egyén a társadalom egészével szemben nem úgy áll, mint akinek a szabadságában áll bármiként cselekedni, hanem úgy áll, mint aki köteles dolgozni. Mindenki kötelezve van a munkára! Aki nem dolgozik és ártalmára van a köznek, az közérdekből munkára kényszerítendő, annak ártalmas semmittevése megakadályozandó. Az állam a ragályos betegség kötelező kórházi ápolását elrendelheti, elrendelheti tehát a ragályozó betegséget terjesztő feslett élet kíméletlen írtását is, és pedig a társadalom minden osztályában. Ez lesz az igazi női becsület tisztelete, melyhez még a büntető törvény sem enged hozzányulni pusztá gavallériából. Sajnos, ez a törvényes védelem hatástalan maradt. Még csak a lovgias gondolkozást sem fejlesztette az embereken. Ellenben gyakori buvóhelyül kínálkozik feslett nők tisztogatására.

A rendőrség munkájának megkönnyítése az egyes embernek is feladata. De maga az állam is javíthat ezzel karöltve a helyzetet, ha országos rendelettel egyöntetűen szabályozza a prostitúció kérdését, ha egy csapásra megszünteti a városok szerteágazó gyakorlatát. Az ügy országos érdekű lévén, országos rendelettel szabályozandó. És tekintettel a fiatalokruak ügyére, a korhatár egységesen a 20-ik életév betöltésében állapítandó meg. Itt nem csemegekereskedésről, hanem egyetemes emberi érdekről és egészségről van szó.

Indítványozom tehát, hogy ebben az irányban az Igazságügy- és Belsőügyminisztériumokhoz felterjesztés tétessék és hasonlóra az összes felügyelő hatóságok felhívassanak.

11.886/1912.

*Debreczen sz. kir. város Tekintetes közigazgatási
Bizottságának,*

Debreczen.

Hivatkozással folyó évi január hó 5-én 1260/1911. kb. sz. átiratára, értesítem a tekintetes közigazgatási bizottságot, hogy kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur Önéletősége — felterjesztésemre — Miklós-utca 44. szám alatt elhelyezett 7. számú postahivatálnak táviratával és nyilvános távbeszélő állomással való felszerelését engedélyezte.

Nagyvárad, 1912 február 23.

*Siket s. k.,
m. kir. posta-táv. igazgató.*

Hírek.

— **A hortobágyi legeltetés.** Számtalanszor rámutattunk azon károokra, melyek abból származtak, hogy a gazdák állataikat már april elején kihajítják a Hortobágyra. Ez idő szerint a hortobágyi legelőn sok a víz, amely alatt azonban szép mező látszik. Ha most a nedves talajra rábocsátják a legelő állatokat, azok betapoassák a gyenge fűvet és tönkre teszik az egész nyári legelőt. A gazdák önmaguknak tesznek kárt, mikor ezt a korai kihajítást kérelmezik, segítségül híván a szabályrendelet szakaszait. Ezen okvetlenül segíteni kell, ha másképpen nem, a szabályrendelet megváltoztatásával.

— **Kinevezés.** Domahidy Elemér főispán Kölcey Sándor dr. ügyvédet tb. főügyésszé, Dr. Vásáry András, Kiss Károly és Vass Károly közigazgatási gyakoronokot tb. aljegyzőkké, Balla Bertalan dr. közigazgatási gyakoronokot tb. rendőrfogalmazóvá nevezte ki. Üdvözlőjük új tisztükben a kinevezettek, akik munkásságukkal és tehetségükkel részolgáltak a kinevezésre.

— **A Debreczeni Műpártoló Egyesület közgyűlése.** A „Debreczeni Műpártoló Egyesület” 1912. évi rendes közgyűlést a városháza kis tanácstermében április hó 12. naján d. u. 5 órakor fogja megtartani, melyre az egyesület tagjait ez uton hívja meg az elnökség.

— **Ganitók fürdője alakulás előtt.** Nincs az országban egyetlen helyésze, ahol ne lenne ismeretes a tanitók társadalmi fürdője, üdülő és gyermek nyaraló-telepe szervezése érdekében, a természeti kincsekben oly gazdag, bérce, vadregényes Székelyföld anyavárosából: Székelyudvarhelyről megindított nagyszabású részvénytársasági mozgalom. Miután ezen országos actió célja egy melyen járó szociális eszme alapon való életre hívása, a köz javára való megteremtése, melynek áldásos kihatását majdan ezren és ezren fogják élvezni: ezen üdvös alapítást az ország tanitósága, papi, jegyzői, tisztviselői kara, ugyszintén a községek és városok, mint testületek, szövetkezetek, társadalmi alakulatok, s a nagy társadalom kebeléből még igen sokan mások is behatóan támogatják az alapítási tervetelen megett és gyűjtőt részvényjegyzések tömeges beküldésével. Igen, mert a tanitóság ez irányu mozgalmával nemcsak a felnőttek számára fog egy, az évnek minden szakában használat alatt álló gyógyfürdőt létesíteni, a székelyudvarhelyi Szejke fürdőn, üdülő és nyaralótelepet a nagybazconi Uzonka fürdőn, de a tanuló ifjúság számára egy nagyböszabásu gyermeknyaraló-telep — kolonia — felállítását is célba vette a 25 koronás részvények kibocsátásával. A közegészségügy szolgálataiba állítandó hasznos intézmény lesz a tanitók társadalmi fürdője, melynek mielőbbi megalakítása valóban közérdek, s így a szervezőkkel együtt arra kérjük olvasóinkat: támogassák azt, az esetleg még kinn levő alapítási terveteteknek részvényjegyzéseikkel ellátott mielőbbi beküldésével, hogy az alakuló ülés összehívható legyen. Tájékozasul, az alapítási tervetetek még üresen is visszaküldendők Gyerkes Mihály igazgató-tanító címére Székelyudvarhely. A gyermek ifjúság és saját magunk testi erejének fejlesztése, egészségünk építése fontos magán-, de azzal együtt a közérdek is lévén, siessünk mindnyájan ezen nagy jelentőségű országos alapítást támogatására.

— **A mezőgazdasági napszámberék.** A földmivelési miniszterium statisztikát készített az 1910-ben fizetett mezőgazdasági napszámberékről. Az országos átlagoknak az előző évi adatokkal való összehasonlításából kitűnik, hogy a bérék fokozatosan emelkednek. Így a férfip-

napszam 1901-ben 126 fillér, 1905-ben 149 fillér, és 1910-ben 211 fillér volt. A női napszam 90 fillér, 105 fillér és 143 fillér, a gyermeknapszam pedig 58 fillér, 71 fillér és 96 fillér volt. Ugyanez tünik ki, ha a legutóbbi két évtized átlagait hasonlítjuk össze, bár ezekben természetesen az emelkedés csak mérsékeltlen mutatkozik. E számadatok különben csak nagyon is általános következtetésekre adnak alkalmat, mert komoly mérlegelésre csak a vidékenként, megyénként és járásonként fizetett bérék tarthatnak számot. Nevezetesen látszólag azonos munkatejesítmény mellett pl. a férfipnapszámberék 180 fillértől 600 fillérig terjedő ingadozást mutatnak, aszerint, amint termő-dusabb, vagy értékeeseb terményeket szolgáltató vidékről van szó. A statisztikai összeállításban külön vannak kimutatva az évszakonként, valamint a termelési áganként végzett munkálatok bére, mely ezekhez képest esetről-esetre változik.

— **A világ legnagyobb gözekeje.** Californiában, a San-Bernardino kerületben dolgozik a világ eddig legnagyobb szántógépeje. A nagy gépészernyözet 18 láb magas, sulya 16.000 kilogramm és egy 9 eketesttel bíró balance ekét hoz működésbe, amellyel óránként négy és fél acret szánt föl, vagyis napi 12 órai munkaidő alatt 54 acret (1 acré = 1120 □-öl), naponta e munkaképességgel csak 4000 klgm. szenet fogyasztva el. Az óriási gépnek egy ikerestvére most készült s ez a kanadai Manitoba állam sikságain fog dolgozni.

„Ös Debreczen.”

Elbeszélések Debreczen multjából.

Irta: **Koncz Ákos.**

A fővárosi és vidéki sajtó a legnagyobb elismeréssel emlíkezt meg ezen kötetről, mely Debreczen multját rajzolja meg megügyelő tollal.

Ára 3 korona.

Tisztviselőknak, tanároknak, tanítóknak, nyilvános könyv-
o o táraknak, egyleteknek és tanulóknak 2 kor. o o

Kapható a szerzőnél:

Városház, földszint, 7-ik számú ajtó (közlöveittár.)

!! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIDÁSÁBAN □
**DEBRECZEN SZAB. KIR.
VÁROSA ÉRVÉNYBEN LÉVŐ
SZABÁLYRENDELETEI-
NEK GYÜJTÉMÉNYE.**

Az 564 oldal terjedelmű vaskos kötet ára
2 KORONA.

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. **Kossuth-otca, városház-épület.**